



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ant. Augustini Archiep. Tarracon. De Emendatione Gratiani Libri Duo

Agustín, Antonio

Dvisbvirgi ad Rhenvm ; Arnhemii, 1676

XIX. De eadem re.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10603

est. *Nicolaus Carolo Archiepiscopo, & ejus suffraganeis.* De his inscriptionibus dictum est: & quædam capita in *Vormaciensi concilio* inventa sunt. B. Ita est, ut dicis. Hujus tamen capituli sententia illic non est. A. Est igitur in incertis numerandum. B. Ita plane existimo.¹² A. De duobus reliquis titulis alio die agemus.

De eadem Re.

DIALOGUS DECIMUSNONUS.

A Ut suave est navigantibus, post varias multorum dierum agitationes, è longinquo portum videre, aut patriæ suæ mœnia, atque turre adgnoscerè: sic mihi videor non injocunde portum videre post nostræ peregrinationis cursum, atque sermonum, quibus de Nicolai incertis capitibus egimus; cum hodie undecim capitibus discussis, quæ reliqua sunt, finem facere licebit. Namque titulus XIX. de
 impe-

¹² In eodem libro inscriptio cap. 6. Inter hæc. 33. q. 2. hæc est. Hinc idem Nicolaus scribit Albino Archiepiscopo. In margine hæc sunt. Sent. ibidem (hoc est, sent. 4. dist. 38.) Polyc. l. 6. tit. 10. Ivo p. 8. c. 124. & 333. Pann. l. 7. cap. 14. (Vide dial. 17. add. 3. hujus libri.)

impedimentis matrimonii sex habet cap. Xx. titulus de bellis quinque. *Primum* igitur caput prioris tituli, cujus principium est, *Nosse desideras*,^a ita inscribitur apud Gratian. *Nicolaus Salonitano Episcopo: Salomonitano*, apud Ivonem^b in Panormia edita, *Salemonio*, in veteri, & in Excerptionib. *Saleminio* est in libro Cæsaraugustan.^c *Nicolaus ad Salemoniam*, in Tarraconensi.^d Sed & fortasse verior est inscriptio *capitis quarti Sciscitatur*,^e *Salomoni Constantiensi Episcopo*; quæ tam apud Gratianum, quam apud Ivonem^f in utraque collectione, & in libro Cæsaraug.^g exstat. quamvis in Tarraconensi^h vox *Constantiensi* desideretur. B. Non displicet conjectura. Sed utrumque caput incertum est
etiam

^a 30. q. 1. c. 3. *nosse.* ^b Ivo lib. 6. tit. 11. c. 5. *Panorm. & par. 1. c. 136. decret.* ^c Cæs. lib. 10. c. 71. ^d Tarrac. lib. 6. c. 132. ^e 30. q. 4. c. 1. ^f Ivo lib. 7. tit. 9. c. 1. *Panorm. & par. 1. c. 137. & par. 9. cap. 35. decret.* ^g Cæs. lib. 10. cap. 131. ^h Tarrac. lib. 6. c. 268.

I Gratiani verba sunt in editione Gregoriana, ante cap. 3. *Nosse desideras*. 30. q. 1. Econtra vero scribit Nicolaus Salonitano Episcopo dicens. *Et in margine est. al. Salamonio. Sent. 4. dist. 42. Imp. p. 1. c. 136. Pann. lib. 6. c. 124. Dist. 28. Si quis docuerit. & dist. 31. quicumque.*

etiam selectis viris. ² A. *Capitis secundi*, cujus initium, *De his, qui filiastris*, ^a inscriptio apud Gratianum est, *Nicolaus Papa Rodulpho Bituricensi Episcopo*, & apud Ivonem ^b non dissimilis est. *Archiepiscopo*, pro *Episcopo*, est in CæsarAugust. ^c & apud Cochlæum. B. Hoc etiam caput in incertis numeratur. ³ A. Quod sequitur, *Ita diligere debet*, ^d existat in *responsis ad consulta Bulgarorum capite secundo*; idque etiam adfirmant Ivo, ^e & Anselmus, ^f & Gratianus, & CæsarAugustan. liber, ^g licet in numero capitis errent. Sed in verbis referendis multum sibi sumunt, cum

^a 30. q. 1. c. 6. de his. ^b Ivo lib. 6. tit. II. c. 7. Panor. & par. 1. c. 304. dec. ^c Cas. lib. 10. c. 135. ^d 30. q. 3. c. 1. ita. ^e Ivo lib. 6. tit. II. c. 4. Pan. & part. 8. c. 135. & par. 9. c. 34. decr. ^f Ans. lib. 10. c. 72. in addit. ^g Cas. lib. 10. c. 130.

² Eadem causa quæst. 4. ante cap. 1. hæc verba sunt in eodem libro. Unde Nicolaus Papa scribit Constantiensi Episcopo Salomoni. Sciscitatur à nobis &c. In margine est. Sent. ibidem (hoc est, Sent. 4. dist. 42.) Ivo p. 1. c. 137. & p. 9. c. 35. Pann. l. 7. c. 63.

³ Quod attinet ad cap. 6. De his, qui. 30. q. 1. in libro Romano ita inscribitur. Item Nicolaus Papa Rodulpho Bituricensi Episcopo. In margine est. Ivo p. 1. c. 304. Pann. l. 6. c. 126.

cum alia omittunt, alia adscribunt, alia brevius dicunt. Nos id tantum dicamus quod pro illis est: Item. *Est inter fratres, & filios spirituales gratuita, & sancta communio &c.* Nulla vero inter eos, & filios eorum consanguinitas est, quoniam spiritus ea, qua sanguinis sunt, nescit. Caro enim, secundum Apostolum, ^a concupiscit adversus spiritum: haec enim invicem adversantur. Est tamen alia inter eos gratuita, & sancta communio, &c. Ex his verbis apparet, non recte, inter fratres, apud Gratianum scribi; sed, inter patres, esse scribendum; ut etiam Ivo habet, & liber Cæsaraug. 4 Nunc ad quintum caput veniamus, cuius initium est, *Si quis cum matre;* ^b quod Nicolao adscribitur ab Ivone, ^c & Gratiano. sed Gratianus non adjecit ex qua epistula, Ivo addit ex epistula missa Carolo Archiepiscopo, & eius suffraganeis. Hodie exstat in concilio Vormaciensi cap. xxxiv. quod recte in margine Ivonis est adscriptum.

^a Gal. 5. c. ^b 33. q. 2. c. 17. si quis. ^c Ivo l. 7. tit. 9. c. 2. pan. & par. 1. c. 138. & par. 9. c. 36. dec.

4 Caput primum 30. q. 3. in eodem libro ita inscriptum est. Nicolaus Papa respondens ad consulta Bulgarorum c. 2. testatur ita dicens. Ita diligere debet &c. In margine haec sunt. Sent. 4. dist. 42. Ivo p. 2. c. 135. & par. 9. c. 34. Pann. l. 6. c. 123. Ivo serm. 1. de rebus ecclesiasticis.

scriptum. Est autem in eo concilio, & apud Ivonem scriptum: *Si quis cum commatre spiritali fuerit fornicatus, usque ad dignam penitentiam, anathematis percutiatur iētib.*⁵ Capitis sexti, cuius initium, *De consanguinitate*; ^a inscriptio est apud Gratianum hæc: *Nicolaus Papa Amalphanæ ecclesiæ suffraganeis.* Sed verius est scribendum esse: *Nicolaus secundus in concilio Romano CXIII. Episcoporum.*⁶ Extremi tituli de bellis

caput

^a 35. q. 2. & 3. c. 17. de consanguinitate.

⁵ Hæc est in eodem libro inscriptio cap. 17. *Si quis cum matre* 33. q. 2. ITEM. Et in margine est. al. Idem. In eodem concilio (*Wormaciensi*) c. 34. Ivo par. 1. c. 138. & part. 9. c. 36. Pann. l. 7. c. 64. *In notis est. Cum matre*] Sic in Pannormia, & apud Ivonem par. 9. cap. 36. sed apud eundem part. 1. cap. 138. legitur. Si quis cum commatre. sicut etiam in concilio Wormaciensi. Quos enim] Hæc non sunt in Wormaciensi. neque apud Ivonem, sed fere eadem in Pannormia.

⁶ Ante cap. 17. *De consanguinitate.* 35. q. 2. & 3. in eodem libro hæc verba sunt. Item Nicolaus Papa II. Amalphanæ ecclesiæ suffraganeis. *In margine est.* Habetur in synodo Episcoporum. 113. in basilica Constantiniana cap. 11. & 12. Sent. ibidem (*hoc est, Sent. 4. dist. 40.*)

caput primum *Monomachiam*, ^a Gratianus in-
 scripsit, *Ex decretis Nicolai Papæ*. Ivo ^b quoque
 in Excerptionibus. & in epistulis solum *Nicolai*
 nomen adscripsit. Burchardus ^c videtur ad e-
 pistulam ad *Carolus Regem* referre. Tu nobis
 certiora ostendes. B. *In epistula ad Carolus Re-*
gem, cuius initium, *Nil aque, sive Numquam*
aque, verba ejus capituli sunt; quæ ita scripta
 leguntur. *Monomachiam vero in lege assumi, nus-*
quam præceptum fuisse reperimus, quia licet quos-
dam inisse legerimus &c. 7 A. *Caput secundum,*
 cuius

^a 2. q. 5. c. 22. *monomachiam*. ^b Ivo par. 8. c.
 187. *decr. & epi.* 68. vel 91. *ad Cenomanen. Episc.*
 & *epist.* 200. vel 74. *ad Gulliel. militem.* ^c Burch.
 lib. 9. c. 51.

7 *Inscriptio capituli 22. Monomachiam. 2. q. 5.*
in eodem libro hæc est. Item ex decretis Nicolai
Papæ. In margine hæc sunt. Burch. l. 9. c. 51. Ivo
p. 8. c. 178. Ad illa verba in lege non assumimus,
additur, in legem assumi nusquam præceptum
reperimus. orig. In notis est. Epistola scripta Ca-
rolo Regi patruo Lotharii (ex qua caput hoc
est acceptum) extat Romæ in codice sæpe cita-
to monasterii Dominicanorum, In qua inter alia
refertur, Lotharium, cum scire vellet an Theu-
perga, sive Thierberga (ut vocat Regino) ipsius
uxor adulterium patrasset, voluisse duos homi-

ACS

cujus initium est, *Quin etiam prefato*,^a pars est capitis *Auctoritatem*, de quo diximus,^b cum de titulo iv. ageremus.⁸ *Tertium caput, Omnium vestrum*,^c hanc habet apud Gratian. inscriptionem, *Nicolaus exercitui Francorum*. Apud Ivo-
nem^d in Excerptiōibus *Leoni quarto in epist.*

missa

^a 15. q. 6. c. 2. ^b Dial. 13. ^c 23. q. 5. c. 46. ^d Ivo par. 10. c. 87. decret.

nes monomachiam committere: ita ut si ille, qui partes Theupergæ tueretur caderet, ipsa plane adulterii convicta censeretur. Hocque valde reprehendit Nicolaus, docens hanc non esse legitimam rationem probandi crimina (quamvis in Longobardicis constitutionibus, & in Capitularibus habeatur) sed potius nihil aliud esse, quam Deum tentare. Addit vero de negatam fuisse à Lothario Theupergæ justam purgationem his verbis, Sed de adulterio illa coram missi nostri præsentia purgare se voluit: sed ipse non annuit. Totam hanc historiam describit Rhegino lib. 2. Chronicor. ex his vero ostenditur rubricam hujus capitis apud Gratianum nimis esse generalem: quippe cum Nicolaus hoc tantum velit demonstrare, non esse u-
rendum monomachia ad purgationem.

8 De inscriptione capitis 2. *Auctoritatem*. 15. q. 6. scriptum est dial. 13. addit. 7. hujus libri.

missa exercitui Francorum adscribitur; ex qua aliud caput est apud Gratianum.^a In Panormia Ivonis^b *Alexandro secundo* videtur adscriptum. Illud quidem certe constat, melius, & plenius apud Ivonem in utraque esse collectione, quam apud Gratianum; nisi tibi aliud videatur. B. Hoc ipsum probo, nihilque habeo, quod his addam.⁹ A. Veniamus igitur ad *quartum caput, Si nulla urget necessitas,*^c quod esse ex *responsis ad consulta Bulgaror. cap. XLVI.* Ivo,^d & Gratianus scribunt. quod mendosum est in libro Cæsaraugust.^e Si quis integrum caput legerit, alia

M m vide-

^a 23. q. 8. c. 9. *omni.* ^b Ivo lib. 8. tit. 4. c. 16. *panorm.* ^c d. q. 8. c. 15. *si nulla.* ^d Ivo lib. 8. tit. 4. c. 23. *Pan. & par. 10. c. 93. dec.* ^e Cæs. lib. 7. c. 11.

⁹ *Capitis 46. Omnium. 23. q. 5. in eodem libro inscriptio est. Item Nicolaus exercitui Francorum. In notis additur. Ivo parte 10. c. 87. vers. omnium vestrum. hoc idem citat ex epistola Leonis quarti ad exercitum Francorum, ubi etiam affert id, quod infra eadem q. 8. c. omni timore. ex eodem Leone refertur. In margine est. Ivo par. 10. c. 87. Pann. l. 8. c. 30. Capitis 9. Omni timore. 23. q. 8. inscriptio est. Idem (hoc est, Leo quartus) exercitui Francorum. In margine est. Pann. l. 8. c. 30. (addi debuit, Ivo p. 10. c. 87.)*

videbit à Nicolao dicta non contemnenda. ¹⁰
Extremum caput, cujus initium est, *illi, qui*
peregrinos, ^a ita inscribunt Ivo, ^b & Gratianus,
Nicolaus omnibus Episcopis. Tuam de hoc capite
sententiam expecto. B. In incertis collocandum
esse censeo. ¹¹ A. Nos nostrum pensum absol-
vimus. Vestrum est, ut de aliis incertis capitib.
Nicolai à Cochlæo prætermisissis dicatis. B. Non
multa sunt ab eo prætermisissa. Initio quod à
Gratiano dicitur *distinct. xxiii.* ^c *Item ex sexta*
synodo. Unde Nicolaus Papa: mendosum est, ac
melius Ivo in Pannormia ^d nihil de sexta syno-
do scripsit. Sed ut ex Ivonis, & Gratiani verbis
relatis constat, à Nicolao *minore synodus ea ha-*
bita est Romæ anno Christi MLIX. in qua fuerunt
Episcopi LXXXVI. Fit etiam in ea mentio Hen-
rici Imp. & Stephani Pontificis, quæ à primo
Nicolao aliena sunt. Recte igitur Demochares

Nicolao

^a 24. q. 3. c. 25. *illi, qui.* ^b Ivo lib. 5. tit. 3. c.
ult. Panorm. ^c Dist. 23. c. 1. ^d Ivo lib. 3. tit. 1.
c. 1. Panorm.

¹⁰ Eadem quest. 8. cap. 15. *Si nulla. in eodem*
libro inscriptio est hæc. Item Nicolaus Papa ad
consulta Bulgarorum c. 46.

¹¹ Ante caput 25. *illi, qui.* 24. q. 3. hæc in eo-
dem libro verba sunt. Item Nicolaus Papa omnib.
Episcopis. In margine est. Pann. l. 5. c. 114.

Nicolao minori adscriptit id caput, & Cochlæus omisit id in Nicolai primi capitibus. ¹² De alio capite omissio distinct. xxvii. ^a à te dictum est. ^b Tertium caput est distinctiōe xxxiii, cujus initium, Clerici qui; ^c id in incertis numerant selecti viri. Quartum capitis mentio à te facta est, ^d cujus initium est, De his clericis. ^e ¹³ De quinti capitis inscriptione hodie actum est, licet cum aliqua varietate scripta sit apud Gratian. *caussa xv. questione quinta extrema*, ^f Nicolaus Soloni Constantiensi Episcopo. Apud Ivonem ^g est Salo-

M m 2 *moni,*

^a Dist. 27. c. 7. nam si. ^b Dial. 17. l. 2. ^c Dist. 33. c. 4. clerici. ^d e. dial. 17. ^e Dist. 50. c. 6. de his. ^f 15. q. 5. c. ult. ^g Ivo par. 6. c. 122. decret. & in epist. 201. sive 77.

¹² Gratiani verba sunt ante caput I. dist. 23. in eodem libro. Unde Nicolaus Papa II. in concilio Lateranensi. In margine est. Pann. l. 3. c. 1. In notis. Hujus decreti integrum exemplum est in vetustissimo libro Abbatiae monasterii Farsensis litteris Longobardicis ante annos pæne quingentos scripto, & alibi. (Vide lib. I. dial. 9. addit. 7.)

¹³ De inscriptione capitis. 7. Nam si, dist. 27. scriptum est dial. 17. addit. 3. hujus libri. Et de inscriptione cap. 6. De his, dist. 50. in eodem dial. 17. addit. 2.

moni, pro *Soloni*, tam in Excerptionibus quam in epistula ad Hildebertum *Cenomanens. Episcopum*. Sine inscriptione est in libro *Cæsaraugustan.* ^a 14 *Sextum caput* ^b falso *Nicolao primo* adscribitur. est enim *Nicolai secundi* in concilio Romano, quod exstat cxiii. Episcoporum. Hæc etiam verba *Alexandri secundi* esse dicuntur apud Gratianum, ^c & in libro *Cæsaraug.* ^d 15 *Caput vii.* nomen *Nicolai* habet apud eundem Gratianum. ^e Ex concilio *Arausico* est apud Anselmum, ^f quod illic non inveni. Incertum igitur relinquatur. ¹⁶ Duo his capita ^g addimus,

^a *Cæs. lib. 15. c. 36.* ^b *16. q. 2. c. 3. precipimus.*
^c *Dist. 32. c. 6. præter. in fine.* ^d *Cæs. lib. 8. c. 44.*
^e *16. q. 5. c. 1.* ^f *Anf. lib. 5. c. 9. in Rom. § 24. q. 1. c. 36. aperte. & c. 37. miramur.*

¹⁴ *Posterioris capituli, cuius initium est, Presbyter. 15. q. 5. in eodem libro inscriptio est. Item Nicolaus Salomoni Constantienti Episcopo. In margine est. Ivo p. 6. c. 122.*

¹⁵ *Inscriptio capituli tertii, Precipimus. 16. q. 2. in eodem libro hæc est. Item Nicolaus Papa II. Epist. unica c. 5. & in margine est dist. 32. præter hoc. par. deinde.*

¹⁶ *Ejusdem cause quest. 5. caput 1. hanc habet inscriptionem in eodem libro. Unde Nicolaus Papa ait. Si quis Episcopos. &c. In margine est. Anf. l. 5.*

addimus, quæ in *magna epistula ad Michaëlem Imp.* de qua sæpius dictum est, inveniuntur. Sed eorum alterum adscribunt Gratianus, & Ivo^a *Nicolao ad clerum CP.* alterum solum habet *Nicolai* nomen apud Gratianum; recte Demochares notat in posterioris margine, unde id sumptum sit. A. Magna pars existat in *concilio Ephesino*. B. Ita est, ut dicis. ¹⁷ Ad extremum duo etiam capita videntur esse omissa, quæ Gratianus posuit *caussa xxxv. quest. ix.* ^b

M m 3 quo-

^a *Ivo lib. 5. tit. 5. c. 12. Pan. & par. 14. c. 59. dec.* ^b *35. q. 9. c. 4. Apostolica. & c. 6. sententiam.*

l. 5. c. 9. *Et in notis.* Anselmus citat ex *Arausico*, in cuius 10. capite fere idem legitur.

¹⁷ *Capitis 36. Aperte. 24. q. 1. in eodem libro hæc inscriptio est.* Item (Nicolaus vel Cælestinus Papa ad clerum Constantinopolitanum. *In margine est.* Nicolaus ibidem (*est, epist. 7. Michaëlis Augusto*) ex eodem Cælestino ad Clerum Constantinop. Et Ivo par. 14. cap. 59. Pann. l. 5. c. 135. *Et in notis.* Hic etiam citatur à Nicolao alia epistola ejusdem Cælestini quæ est inter acta ipsius concilii Ephesini, Intellexistis) Hic incipiunt propria Nicolai verba. *Capitis 37. Miramur. e. q. inscriptio est.* Idem Nicolaus Papa ibidem paulo inferius. *In margine est.* In can. *Apost. 32. al. 34. & in concilio Antioch. c. 7.*

quorum alterum incipit, *Apostolica sedis*, idque Gregorio inscriptum est: alterius initium est, *Sententiam Romanæ sedis*; quod recte Demochares ait esse sumptum ex *epistula ad Michaëlem Imp.* quod etiam apud Ivonem,^a & Anselmum^b notatur. Illud non Gregorii est, sed Nicolai in *epistula ad omnes Episcopos in Ludovici regno existentes*, cujus initium, *Gaudemus*, & in *epist. ad Ludovicum Regem*, cujus initium est, *Epistulam Serenitatis vestre*. Ex quibus pro illis verbis, *tanta patientia, & maturitate decoquitur*, scribendum est: *tanta sapientie maturitate decoquitur*, & pro illis, *ut nec immutari*; scribendum: *ut retractatione non egeat, nec immutari*.¹⁸ Hæc sola

^a Ivo lib. 5. c. 19. decret. ^b Ans. lib. 1. c. 72.

¹⁸ Hæc etiam est in eodem libro inscriptio cap. 4. *Apostolica*. 35. q. 9. Item Gregorius. *In notis est*. Apud Anselmum, & Polycarpum citatur ex *epistola Nicolai Papæ ad Regem Carolum*. Exstat in codice sæpe memorato monasterii Dominicanorum in *epistola Nicolai*, quæ inscribitur ad Ludovicum Regem, & in altera ejusdem ad Episcopos omnes in regno Ludovici, quæ incipit, *Gaudemus*. *In margine est*. Deus dedit ibidem (*hoc est, p. 1.*) Polyc. l. 5. tit. 6. Ans. l. 2. c. 69. *Inscriptio cap. 6. Sententiam. e. q. est hæc*. Item Nicolaus Papa ad Michaëlem Imp. in *epistola*

sola sunt à nobis inventa, quæ dedita fortasse opera, aut ut fit, humana neglegentia prætermiſſa sunt. A. Gratum mihi fuit, quod dixiſti. Alio die de non editis Hispaniæ conciliis agemus.

De Hispaniæ Conciliis non editis, & de aliis veteribus libris.

DIALOGUS VIGESIMUS.

C Quænam sunt ea, quæ dixiſti, non edita Hispaniæ concilia. A. Septem Toletana concilia, duo Cæſarauguſtana, duo Barcinonenſia, Emeritenſe, Oſceniſe, Egarenſe, & cum his conjungitur ex Gallia, Narbonenſe. C. Præclara quidem nomina, & noſtris æqualibus, ac præceptoribus inaudita: nec fat ſcio, an Gratianus his umquam uſus fuerit, uno excepto Emeritenſe, quo illum mutato nomine inveniri dicebas uſum. Toletana autem, quæ Gratianus^a sæpe refert, concilia, & ex Cæſarauguſtano quædam, omnia fere in editis voluminibus

M m 4

^a Dial. 3. lib. 1.

ſtola ſeptima. In marg hæc ſunt. Anſ. l. 1. c. 75. Ivo par. 5. c. 19. Et in notis. Voluerit) Sic etiam in originali impreſſo: ſed Anſelmus, & Ivo habent, renuerit. (Vid. dial. 13. add. 10.)